

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Ilona Peterson

**KAUBANDUSE KAITSE INSTRUMENDID:
VÄIKSEMA TOLLIMAKSU REEGLI POLIITILISED JA
PRAKTILISED MÕJUD EESTILE**

Lõputöö

Juhendaja:
Christman Roos, MA

Tallinn 2017

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. KAUBANDUSKAITSEMEETMETE ÕIGUSLIKUD ALUSED.....	6
1.1. WTO reeglid ja sellel tuginev kaubanduskaitsemeetmete rakendamine	6
1.2. Kaubanduskaitsemeetmete moderniseerimine ja väiksema tollimaksu reegli mõiste...	12
2. VÄIKSEMA TOLLIMAKSU REEGLI POLIITILISED JA PRAKTILISED MÕJUD EESTILE	21
2.1. Väiksema tollimaksu reegli poliitilised mõjud Eestile	21
2.2. Väiksema tollimaksu reegli praktilised mõjud Eestile	28
KOKKUVÕTE	32
SUMMARY	34
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	35

SISSEJUHATUS

Kaubanduskaitse instrumendid ehk kaubanduskaitsemeetmed on vahendid, mis annavad riikidele võimaluse ajutiselt oma turgusid kaitsta ebaausa konkurentsi või suurenenud impordi eest. Euroopa Liidu (edaspidi EL) poolt rakendatavaid kaubanduskaitsemeetmeid on kolm: dumpinguvastased meetmed, tasakaalustusmeetmed ja kaitsemeetmed.

Kaubanduskaitsemeetmeid rakendatakse ELi poolt kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni lepingutega. Kaitsemeetmeid kehtestatakse, kui eksportiv riik ei austa ELi rahvusvahelisi kokkuleppeid. Selleks, et kaitsta siseturgu, analüüsib Eesti hoolega Euroopa Komisjoni ettepanekuid, et vältida põhjendamatu kaitsevahendite rakendamist.

Uurimustöö teema valiku põhjenduseks on asjaolu, et Euroopa Liidu Nõukogus on esimest korda saabumas Eesti eesistumise periood, mille jooksul on eesistuva riigi ülesandeks korraldada Euroopa Liidu Nõukogu istungeid ja töörühmade tööd – päevakorra kujundamine, istungite ja kohtumiste juhatamine ning aruteludel ühiste seisukohtade välja selgitamine.

Lõputöö aktuaalsus seisneb eelsesivas Eesti eesistumises Euroopa Liidu Nõukogus (edaspidi eesistumine) 2017 aasta teises pooles, kus võetakse arutelule väiksema tollimaksu reegli säilitamise või kaotamise küsimus. Uurimistöö käigus selguvad olulised poliitilised ja praktilised mõjud Eestis kasutusel olevale praktikale.

Lõputöö uudsus seisneb kaubanduskaitsemeetmete moderniseerimises ja sellega seotud mõjude hindamises Eestile. Teadaolevalt on kaubanduskaitsemeetmeid Sisekaitseakadeemia uurimistöodes siiani mainitud vaid põgusalt ning varasemalt on peamiselt välja toodud kaitsemeetmete mõju ettevõtjatele. Lõputöös oli lahti seletatud ka sisu, kehtestamine ning kohtulahendite mõju tollipraktikale. Varasemalt pole uurimistöodes hinnatud kaubanduskaitsemeetmete kaasaegsuse olulisust ning selgitatud väiksema tollimaksu reegli mõistet ja sisu.

Lõputöö uurimisprobleem seisneb asjaolul, et Eesti on olukorras, kus arutatakse olulist küsimust, milles meie saadikud ei saa otseselt kaasa rääkida. Kuidas võivad mõjutada moderniseeritud kaubanduskaitsemeetmed Eestis kasutusel olevat praktikat ning kõiki ELi tootjaid igapäevases tegevuses, kui väiksema tollimaksu reegli rakendamist soovitakse vastastikuselt praegusele praktikale meetmete osast eemaldada?

Uurimustöö eesmärk seisneb väiksema tollimaksu reegli positiivsete ja negatiivsete mõjude hindamises kohalikele tootjatele.

Uurimistöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

1. Kirjeldada WTO reeglitele tuginevate kaubanduskaitsemeetmete rakendamist.
2. Kirjeldada kaubanduskaitsemeetmete kaasaegsust ning selgitada väiksema tollimaksu reegli mõistet.
3. Kirjeldada väiksema tollimaksu reegli positiivseid ja negatiivseid mõjusid Eesti tootjatele.
4. Hinnata väiksema tollimaksu reegli poliitilisi ja praktilisi mõjusid Eesti tootjatele.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on kasutatud kvalitatiivset uurimismetoodikat, viies läbi dokumendi- ja juhtumianalüüsi ning võrdlusanalüüsi, et hinnata poliitilise otsuse mõju Eesti tootjatele seoses madalama maksumäära kehtestamisega. Uurimismetoodika aitab välja tuua lahendused esitatud probleemidele.

Lõputöö koosneb kahest peatükist, millest kummalgi on kaks alapeatükki. Lõputöö esimeses peatükis kirjeldatakse kaubanduskaitsemeetmeid ja väiksema tollimaksu reegli olemust. Esimene alapeatükk keskendub kaubanduskaitsemeetmete üldisele olemusele, kehtestamisele ja rakendamisele. Teises alapeatükis kirjeldatakse väiksema tollimaksu reegli olemust ning selle kehtestamist ja rakendamist. Lisaks antakse ülevaade kaubanduskaitsemeetmete kaasaegsusest ning vajalikest muudatustest.

Teise peatüki moodustab töö mitte empiiriline osa, kus autor on esitanud omapoolsed järeldused ja ettepanekud. Selles peatükis hinnatakse väiksema tollimaksu reegli positiivseid ja negatiivseid mõjusid ja tehakse ettepanekuid reegli rakendamise osas. Esimeses alapeatükis hinnatakse positiivseid ja negatiivseid poliitilisi mõjusid väiksema tollimaksu reegli rakendamisel. Teises alapeatükis hinnatakse praktilisi mõjusid, mis võivad tekkida kohalikule tootjale väiksema tollimaksu reegli rakendamisel.

Lõputöö kirjutamisel on kasutatud õiguslaseid teadusartikleid, rahvusvahelisi lepinguid ja määruseid nii eesti kui ka inglise keeles.

1. KAUBANDUSKAITSEMEETMETE ÕIGUSLIKUD ALUSED

1.1. WTO reeglid ja sellel tuginev kaubanduskaitsemeetmete rakendamine

Kaubanduskaitsemeetmed on kolmandatest riikidest pärineva kauba impordil rakendatavad materiaalsed vahendid, et kaitsta ajutiselt kohalikku turgu suurenenud konkurentsi või suurenenud impordi eest.

Kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni (edaspidi WTO) lepingutega rakendab Euroopa Liit (edaspidi EL) teatud riikidest pärinevale ning teatud kaubale lisaks tavalistele tollimaksudele kaubanduskaitsemeetmeid. WTO liikmed on kokku leppinud kaubanduskaitsemeetmete kehtestamise reeglite osas. Alates 1995. aastast on WTOga liitunud kokku juba 164 riiki, nendest ühed suurimad on näiteks Saksamaa, Ameerika Ühendriigid, Suurbritannia, Venemaa ja Hiina. WTO ülesandeks on valvata kasvava ning areneva mitmepoolse kaubandussüsteemi toimimise üle. (World Trade Organization, 2016)

WTO Uruguai vooru tulemusena sõlmiti 1994. aastal muuhulgas GATT (*General Agreements on Tariffs and Trade*) 1994 VI artikli käsitluslepe ehk dumpinguvastaste meetmete leping, subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete leping ning kaitsemeetmete leping. (Välisministeerium, 2014)

GATTle põhinev kaubandussüsteem oli rajatud lihtsatele põhimõtetele, mis kandusid hiljem edasi WTOsse, kus neid laiendati teenustele ja intellektuaalomandi kaitsele. Kaubanduskaitsemeetmed on dumpinguvastane tollimaks, tasakaalustus tollimaks ning kaitsemeetmed. (Välisministeerium, 2011)

Esmakordselt on dumpinguvastast meetet mainitud juba 1904. aastal Kanadas ning aasta hiljem ka Uus-Meremaal ja 1906. aastal Austraalias. Uut süsteemi esitleti kui kaubale võrdse väärtuse andmist, kui see oli imporditud alla selle normaalväärtuse. Maksusüsteem leidis kõige enam kasutust Ameerika Ühendriikide, Kanadas, Austraalias ja Uus-Meremaal. (Mueller, et al., 2009)

Kaubanduskaitsemeetmed on kohaldatud teatud riikidest pärinevale kaubale, et võidelda ebaõiglase kaubanduspoliitika vastu või kaitsta kohalikku tootjat märkimisväärselt suurenenud impordi eest. Kaubanduse kaitsemeetmed on suunatud erinevate esineda võivate või juba

esinevate kaubandusprobleemide lahendamisel, et vähendada ELi tootjatele tekitavat materiaalselt kahju. Materiaalse kahjuna käsitletakse:

- Dumpingut ehk kaubaga kauplemine teise riigi kaubanduses selle kauba harilikust väärtusest madalama hinnaga.
- Toetusi, mis võimaldavad eksportijal/tootjal müüa kaupa madalama hinnaga eksporditava riigi turule.
- Äkilist ja suurt impordi kasvu kohalikul turul.

Nii dumpinguvastane kui ka tasakaalustustollimaks võivad olla nii väärtuseline, kui koguseline või kehtestatud normaalse ja dumpinguhinna vahena. Rakendatavatele kaitsemeetmetele lisanduvad tavaline tollimaks ning need kuuluvad ka käibemaksuga maksustamisele. Kaubale võib olla korraga kehtestatud nii dumpinguvastane- kui ka tasakaalustustollimaks. (Välisministeerium, 2011)

Dumpinguvastase tollimaksu kohaldamine põhineb GATT 1994 VI artiklil ja on sätestatud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusega nr 2016/1036, mille kohaselt on dumping tolliseadustiku tähenduses ELi tolliterritooriumile ning kauba vabasse ringlusse lubamine, alla selle normaalväärtuse. Kui dumpinguhinnaga müük põhjustab märgatavat kahju kohalikele tootjale, siis rakendatakse konkreetse kolmandast riigist pärit importija suhtes dumpinguvastaseid meetmeid. Kehtestatud kaubanduskaitsemeetmeid võidakse tühistada, kui eksportija võtab vabatahtlikult kohustuse hinda tõsta või lõpetab kauba eksportimise dumpinguhinnaga. (Euroopa Liidu Teataja, 2016b)

Dumpingut käsitlev GATT 1994 VI artikkel sisaldab üksikasjalikke eeskirju, milles on kirjeldatud dumpingu arvutamine, uurimise algatamise ja läbiviimise kord ning lisaks faktide tuvastamine ja käsitlemine, ajutiste kaitsemeetmete kehtestamine, kaubanduskaitsemeetmete kehtestamine, sissenõudmine, kestus, läbivaatamise kord ning uurimisega seotud avalikustamise kord.

Dumpinguvastase tollimaksu kehtestamise protseduur koosneb kaebuse esitaja jaoks viiest olulisest etapist. Esmalt esitatakse ettevõtja poolt kirjalik kaebus komisjonile või liikmesriigile, mille kohta tehakse 45 päeva jooksul otsus uurimismenetluse algatamiseks. Pärast menetluse algatamist kehtestatakse kuni 9 kuuks ajutised kaitsemeetmed, vaatlusalused tooted lubatakse vabasse ringlusse tagatise andmise korral.

Dumpinguvastast tollimaksu võib kohaldada toodetele, mida imporditakse alla selle normaalväärtust ELi turule ning mille vabasse ringlusse lubamine tekitab liidu tootjatele materiaalsel kahju.

Ajutiste kaitsemeetmete järel kehtestatakse kuue kuni üheksa kuu jooksul lõplikud dumpinguvastased meetmed ning tehakse otsus lõplike tollimaksude kogumise ja määrade suhtes. Lõplikud kaitsemeetmed kehtestatakse tavaliselt viieks aastaks ning aasta pärast kehtestamist vaadatakse kaubanduskaitsemeetme tollimaksu määr uuesti üle. Dumpinguvastane tollimaks lisandub tavalisele tollimaksule ja kuulub käibemaksuga maksustamisele. (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2016)

Dumpingu määramisel võetakse arvette toote normaalväärtus, mille hindamisel arvestatakse teiste müüjate või tootjate hindasid. Tavaliselt võetakse aluseks ekspordiriigi sõltumatute klientide poolt tavapärasel kaubandustegevuses makstavad hinnad.

WTO liikmed on kohustatud viivitamatult informeerima Dumpinguvastase Tegevuse Komiteed kõikidest dumpinguvastastest meetmetest. Kõikide alustatud juurdluste kohta on liikmesriigid kohustatud esitama ettekande kaks korda aastas.

Tasakaalustustollimaksu kohaldamine põhineb GATT 1994 XVI artiklil ja on sätestatud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusega nr 2016/1037, mille kohaselt on tasakaalustustollimaks kehtestatud siis, kui eksportiva riigi valitsus maksab eksporditava kauba tootjale toetust ehk subsiidiume ja sellise alandatud hinnaga kauba import ELi põhjustab tõsist materiaalsel kahju ELi tootjatele.

Eksporditoetusena saab käsitleda alljärgnevaid päritoluriigi valitsuse poolt antavaid toetuseid:

- Raha ülekandmine (nt laenu või paigutused omakapitali) või kohustuste ülekanne (nt laenu garantiid).
- Loobumine tavaliselt laekuvatest tuludest või nende sisse nõudmata jätmine (nt maksude ümberarvestused).
- Muud maksuvabastuste, eksporditoetuste jms vormis, millest saaja saab kasu.

Kaubanduskaitsemeetmete kohaldamine põhineb GATT 1994 XIX artiklil "Erakorralised meetmed teatavate toodete impordi suhtes". Kaitsemeetmete kohaldamist reguleeritakse alljärgnevate määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) 2016/1036.
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) 2016/1037.
- Riikidest, mis ei ole WTO liikmed nõukogu määrusega (EÜ) nr 2015/755.

Kaubanduskaitsemeetmed kehtestatakse siis, kui eksportiv riik ei austa kauba impordil kolmandatest riikidest ELi rahvusvahelisi kokkuleppeid. WTO liikmesriigi vastu kehtestatakse kaitsemeetmeid üksnes siis, kui kaupa imporditakse järsult suurenenud kogustes, millega tekitatakse ELi samaväärsete või otseselt konkureerivate kaupade tootjatele materiaalselt kahju, välja arvatud juhul, kui ELi rahvusvahelised kokkulepped lubavad nendest eeskirjadest erandi teha. Kaitsemeetmeid rakendatakse imporditavale kaubale sõltumata selle kauba lähteriigist. (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2016)

Kaubanduskaitsemeetmeteks võivad olla ekspordi reguleerimine, ekspordi- või impordihinna seiresüsteemid, kõrgendatud tollimaksud, ekspordi või impordi järelevalve, teatud eksportija impordilitsentsisüsteemid või impordi kvoodid. (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2016)

Kaubanduskaitsemeetmete kehtestamine ja rakendamine käib üldjoontes sarnaselt, kuid esinevad mõningad erinevused. Dumpinguvastase tollimaksu kehtestamise protseduur koosneb kohaliku tootja jaoks viiest olulisest etapist:

1. Kohaliku ettevõtja poolt esitatakse kirjalik kaebus komisjonile või liikmesriigile, mille kohta tehakse 45 päeva jooksul otsus dumpinguvastase uurimismenetluse algatamiseks.
2. Pärast menetluse algatamist kehtestatakse kuni 9 kuuks ajutised dumpinguvastased meetmed ning vaatlusalused tooted lubatakse vabasse ringlusse tagatise andmise korral.
3. Ajutiste dumpinguvastaste meetmete järel kehtestatakse tavaliselt kuue kuni üheksa kuu jooksul lõplikud dumpinguvastased meetmed, tehakse otsus lõplike tollimaksu määrade kogumise suhtes.
4. Kehtestatakse lõplikud kaitsemeetmed (tavaliselt viieks aastaks), aasta pärast kehtestamist vaadatakse dumpinguvastane tollimaksu määr uuesti üle.
5. Pärast lõpliku dumpinguvastase tollimaksu kehtestamist kantakse ajutine tollimaks tagasi lõpliku dumpinguvastase tollimaksu arvestusse. (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2016)

Võimalusel viiakse uurimine läbi ühe aasta jooksul ning igal juhul tuleb uurimine lõpetada 15 kuu jooksul pärast selle algatamist. Otsus menetluse algatamisest ning kaubanduskaitsemeetmete kehtestamise või nende lõppemise kohta avaldatakse ELT C-seerias teatisena.

Euroopa Liidu Teataja on teatis, mis ilmub kõikides ELi ametlikes keeltes iga päev, esmaspäevast laupäevani. Selle teatise C-seerias avaldatakse olulised arvamused, teatised, teated ja parandused, sealhulgas ka olulised otsused seoses kaitsemeetmete kehtestamise ja rakendamisega. (Euroopa Institutsioonidevaheline Stiiljuhend, 2011)

Kui lõplik dumpinguvastane tollimaksu määr on madalam ajutisest dumpinguvastasest tollimaksu määrast, arvutatakse tollimaks ümber ning vahe makstakse tagasi. Kui lõplik dumpinguvastane tollimaksu määr on kõrgem ajutisest dumpinguvastasest tollimaksu määrast, nõutakse tagatis sisse ajutise maksumäära tasemel ning tekkinud vahe tasumist ei nõuta. Igasugune kohaldatud kaitsemeede peab olema efektiivne. (Carta & Morin, 2014)

Tasakaalustustollimaksude kehtestamise menetlus toimub sarnaselt dumpinguvastasele tollimaksule, erinevus seisneb vaid selles, et lõplik tasakaalustustollimaks kehtestatakse hiljemalt 13 kuu jooksul alates uurimise algatamisest.

Liikmesriigid võivad komisjonilt taotleda uurimise algatamist juhtudel, kui tekib vajadus imporditava kaubanduse kehtestada järelevalve- või kaitsemeetmed. Kaubanduskaitsemeetmete kohaldamise aeg kokku, sealhulgas ajutiste kaitsemeetmete kohaldamisaeg ei või kesta üle kaheksa aasta.

Kaubanduskaitsemeetmeid rakendatakse ELis samade põhimõtete alusel. Kui kaitsemeetmed on kehtestatud, siis tuleb nendelt kaupadelt tasuda dumpinguvastane ja/või tasakaalustustollimaks vastavalt sellele ajahetkele, millal vastavad kaubad vabasse ringlusse deklareeritakse.

Nii dumpinguvastane kui ka tasakaalustus tollimaksu määr võib olla ühine ehk kõikidele ettevõtetele kohaldatav või individuaalne ehk maksumäär kehtib ainult kindla ettevõtja toodangule. Kuna maksumäärad võivad sõltuvalt ettevõtjast erineda, siis deklareerimisel kasutatakse lisaks tavalisele kaubakoodile ka spetsiaalset lisakoodi.

Deklareerimisel kasutatavad kaubakoodid ja lisakoodid on kättesaadavad TARIC (Euroopa Liidu integreeritud tariifistik) mitmekeelsest andmebaasist, mis sisaldab kõiki ELi

tollitariifistiga seotud kaitsemeetmeid. TARICi andmete igapäevane elektrooniline edastamine tagab teabe kohese kättesaadavuse liikmesriikide haldusasutustele, kes kasutavad andmeid tollivormistuse täitmisel. (European Commission, 2017)

Kui tootja võtab endale vabatahtlikult kohustuse hinda kas tõsta või lõpetab kauba eksportimise dumpingu hinnaga, võidakse dumpinguvastast või tasakaalustus tollimaksu üldse mitte rakendada.

Soodsamate tollimaksu määrade kehtestamine on alati seotud esitatud tingimuste täitmisega ning konkreetse tootjaga. Kohaldatavate soodustuste rakendamiseks peab importija esitama vastava tõendi. Tingimuste mittetäitmisel korral rakendub kõikidele ettevõtjatele kohalduv dumpingu ja/või tasakaalustus tollimaksu määr.

Kaubanduskaitsemeetmete rakendamisel võidakse kehtestada ka impordi registreerimise nõue, kui on olemas piisavad tõendid, et uurimisperioodil hoitakse kaitsemeetmete täitmisest kõrvale. Registreerimiskohustus on oluline, et vastava kauba suhtes saaks edaspidi, alates registreerimise kuupäevast kohaldada dumpinguvastaseid või tasakaalustusmeetmeid.

Impordi registreerimise ainus eesmärk on tagada dumpinguvastase tollimaksu tõhusus ja vältida sellest kõrvalehoidmist. Selline impordi registreerimise nõue täiendab algset õigusakti ning kaitseb lõplike kaitsemeetmete tõhusat kohaldamist.

EL on kaubanduskaitsemeetmete aktiivne kasutaja ning rakendab mitmeid täiendavaid WTO eeskirjadest tulenevaid tingimusi, et tagada kaitsemeetmete mõõdukas kasutamine. Kogu ELi koguimpordist on antud kaubanduskaitsemeetmeid rakendatud umbes 0,5% ulatuses.

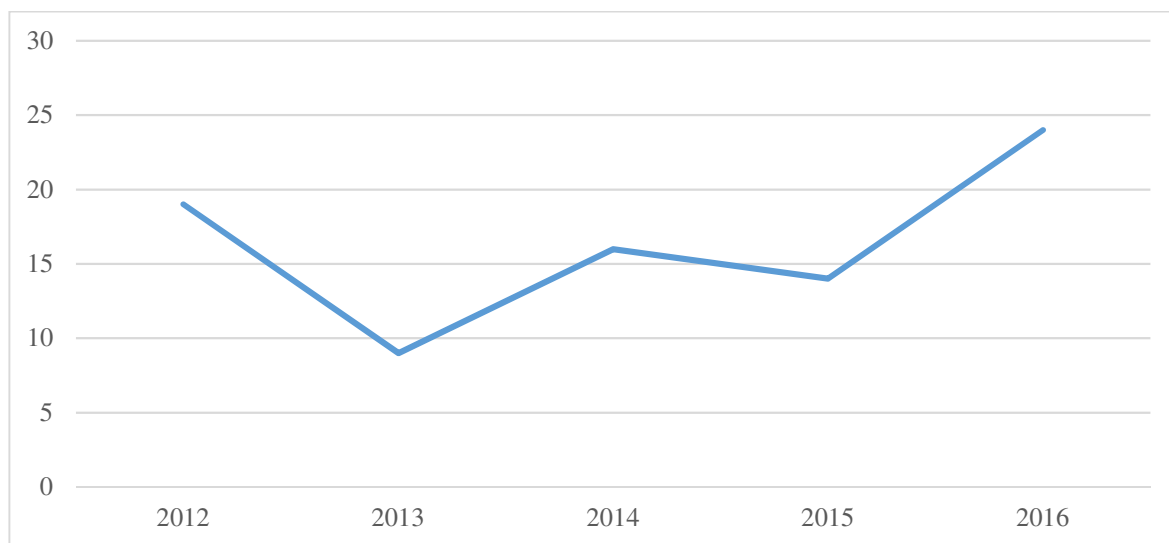
Kaubanduskaitsemeetmed said alguse juba 20. sajandi alguses Kanadast, kui imporditavale kaubale sooviti anda võrdne väärtus kohaliku toodanguga. Sellest ajast on kaubanduse kaitsemeetmete rakendamine kasutusele võetud üle kogu maailma, et kaitsta kohalikku turgu. Juba enam kui sajand on kaitsemeetmed olnud kasutusel, et kaitsta tootjaid ebaõiglase konkurentsi eest. Kaubanduskaitsemeetmed võimaldavad riikidel kaitsta kohalikke tootjaid sotsiaalsete ja materiaalsete mõjude eest ning kaitsemeetmed soodustavad kohalikku majanduse kasvu.

Kaubanduskaitsemeetmeid on kasutusel kolm: 1) dumpinguvastane meede, 2) tasakaalustus meede ning 3) kaitsemeede, mis on kooskõlas WTO lepingutega. Kaubanduskaitsemeetmeid rakendatakse kogu ELis samade põhimõtete alusel.

1.2. Kaubanduskaitsemeetmete moderniseerimine ja väiksema tollimaksu reegli mõiste

Vastavalt WTO eeskirjadele on WTO liikmetel võrdsete konkurentsitingimuste taastamiseks võimalik importivate riikide ebaõiglaste kaubandusvõtete tõkestamiseks rakendada kaubanduskaitsemeetmeid, et kaitsta kohalikke tootjate huve ning positsiooni turul. Dumpinguvastased meetmed on kõige sagedamini kasutatav vahend kaubanduse kaitsmiseks, mis on suunatud ELi mittekuuluvast riigist pärinevate toodete impordi vastu.

Viimaste aastate jooksul on dumpingu- ja subsiidiumivastaste uurimiste arve oluliselt kasvanud (vt joonis 1). Kui peale 2012 aastat oli uurimiste arv kahanenud, siis juba 2014. aastaks oli uurimiste arv taas tõusnud peaaegu samale tasemele. Aasta 2016 aasta lõpuks oli dumpingu- ja subsiidiumivastaste uurimiste arv ületanud 2012. aasta algatatud uurimiste arvu. Sellisest uurimiste arvu kasvust võib järeldada, et kohalikud importijad on esitanud mitmeid kaebusi tundes olulist konkurentsi kasvu turul.

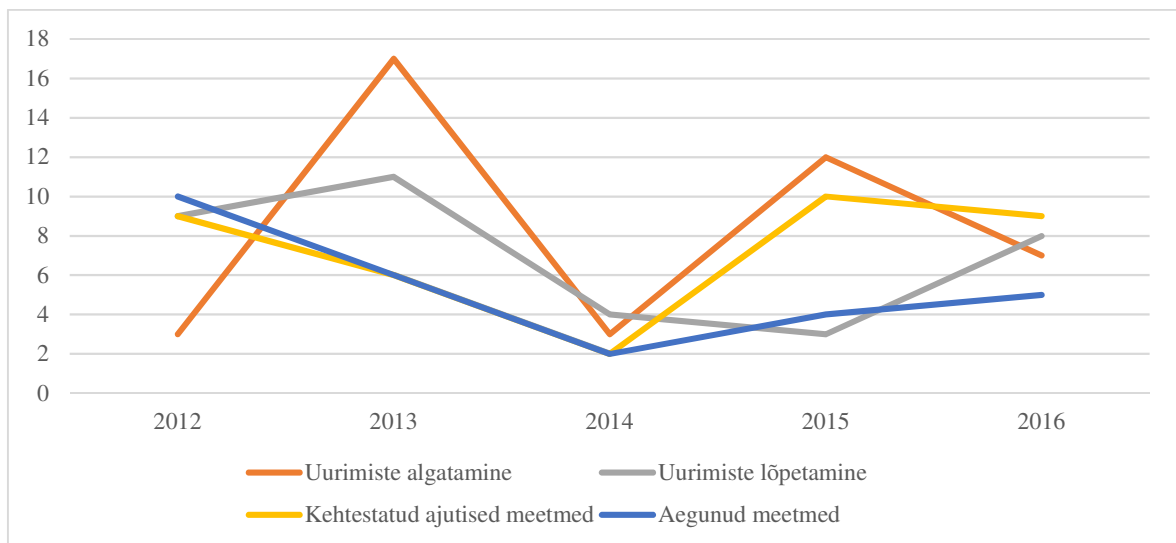

Joonis 1. Dumpingu- ja subsiidiumivastaste meetmete koguarv kordades aastatel 2012-2016 (autori koostatud). (European Commission, 2016)

Kuna mõnel juhul võivad kolmandate riikide (riigid, mis ei ole EL liikmesriigid (Euroopa Liidu Teataja, 2011)) eksportijate ebaausad kaubandustavad kahjustada ELis tegutsevaid tootmisharusid, siis on kaubanduse kaitsevahendid oluline osa ELi laiemas kaubanduspoliitikas. Vastavalt hetkel kasutusel olevale kaubanduspoliitikale on võimalik kohalikel ettevõtjatel reageerida ebaõiglaste kaubandusvõtete vastu ning esitada vastavasisuline kaebus Euroopa Komisjonile.

Dumpingu- või subsiidiumivastaste meetmete uurimisel ja kehtestamisel peab Euroopa Komisjon arvesse võtma ka võimalikke tekitatavaid mõjusid lõpptarbija jaoks. Kehtestatavad ja rakendatavad meetmed võivad oluliselt mõjutada ka toote letihinda.

Dumpingu- ja subsiidiumivastaste meetmete uurimiste algatamise juures tuleb silmas pidada ka tühistatud või lõpetatud uurimisi. Lõpetatud uurimiste arv on märgatavalt kasvanud 2016. aastaks (vt joonis 2). Sellist arvu silmas pidades võib järeldada, et kohalikud tootjad on esitanud põhjendamatuid kaebusi, tundes, et turul on liiga suur konkurents.

Joonis 2. Dumpingu- ja subsiidiumivastaste uurimiste koguarv kordades aastatel 2012-2016 (autori koostatud). (European Commission, 2016)

Kuna elame igapäevaselt muutuvmas maailmas ning ka majanduskeskkond meie ümber muutub pidevalt, siis on kaubanduse kaitsevahendite ajakohastamine vajalik, et toetada ELi ettevõtjaid ja majandust. Kaubanduskaitsemeetmete rakendamine mõjutab oluliselt peale kohaliku tootja ka lõpptarbijat ning ka ELi majandust, kuna rakendatavad kaitsemeetmed mõjutavad samuti toote lõpphinda.

Põhjalikud korrektuurid aga tehti aastal 1995, mis tähendab, et kaubanduse kaitsemeetmed on põhimõtteliselt püsinud muutusteta juba enam, kui 20 aastat. Viimati tehti kaubanduskaitsemeetmeid rakendavates õigusaktides muudatus 2004. aastal, mil muudeti vaid nõukogus otsuste tegemise korda. Kaubanduskaitsemeetmed peaksid olema tänapäevastele nõuetele vastavad ning tõhusad vahendid, mida kasutatakse ebaõiglaste kaubandusvõtete puhul, et kaitsta kohalikku turgu ja majandust.

Hiina on olnud WTO liige alates 2001. aastast, lisaks soovib riik omandada ka turumajanduslikku staatust, et tõhustada ja mugavdada importi ELi. Turumajandusliku staatuse omandamisel pääseks Hiina suurtest dumpingut puudutavatest uurimistest ning saaks oluliselt suurendada importi ELi.

Hetkel on tavaks, et turumajanduslikuks võib riiki lugeda dumpinguvastasel uurimisel juhul, kui see vastab järgnevatele tingimustele:

- Kogu ettevõtlus toimub ilma riigi märkimisväärse sellekohase sekkumiseta, igasugused investeeringud ja kulutused peegeldavad turuväärtusi.
- Ettevõtte peab raamatupidamisdokumentide kogumit, mida auditeeritakse ning vastab rahvusvahelistele raamatupidamisstandarditele.
- Ettevõtte peab arvestust varade amortisatsiooni, mahakandmiste, vahetuskaubanduse ning võlgade hüvitamise üle.
- Asjakohaste äriühingute suhtes kohaldatakse pankroti- j asjaõigust, mis tagab äriõiguse õiguskindluse ja stabiilsuse.
- Raha kursside ümberarvestust teostatakse turukursside alusel. (Euroopa Liidu Teataja, 2016b)

Hetkel on taotlenud üleriigilise turumajandusliku staatuse saamist kuus riiki: Hiina, Vietnam, Armeenia, Kasahstan, Mongoolia ja Valgevene. Turumajanduse staatuse andmine riigile võib piirata Euroopa Nõukogu võimet uurida dumpingu juhtumeid ja määrata tollitariife, mis omakord võimaldab nendel riikidel soodustada majandustegevust ELi territooriumil. Igasugune import mõjutab oluliselt kohaliku tootja jätkusuutlikku tegevust valdkonnas.

Õigusaktide ja menetluskäikude moderniseerimine on oluline, et anda sidusrühmadele kaasaegsed vahendid oma tegevuskeskkonnas toimivatele muutustele vastamiseks. Tegelik probleemide analüüsimine annab võimaluse leida praktilised ja töötavad lahendused, et soodustada kohaliku majanduse tegevust. Kõik sisse viidud muudatused peavad kasu tooma kõigile asjaomastele sidusrühmadele, selline lähenemine toetab tootmist ja töökohtade säilimist pikemas perspektiivis.

On oluline, et kaubanduse kaitsevahendid oleksid moderniseeritud ehk ajakohastatud, kuid enne on vaja kindlaks teha, kas vastavaid õigusakte on vaja uuendada või eelnõuna uued kirjutada. Antud tegevus toimub tavamenetlusena, mis eeldab määruste, direktiivide ja otsuste ühist vastuvõtmist Euroopa Parlamendi ja Nõukogu poolt. (Euroopa Komisjon, 2017) Selle

tegevuse käigus esitatakse seaduse muudatuseks üksikasjalikud ettepanekud. Need ettepanekud esitatakse nõukogule ja parlamendile vastuvõtmiseks.

Ettepanekud sisaldavad suuniste ehk tegevusjuhise kavandit, milles on loetletud neli olulist kaubanduse kaitsevahendi kehtestamise elementi. Olulisteks elementideks on kaitsemeetmete kättesaadavus, sihipärasus, läbipaistvus ning huvide tasakaalu säilitamine. Kavand koostatakse komisjoni kogemuse põhjal ning kuulub avaldamisele koos teatisega komisjoni talituste töödokumentidena ja on enne komisjoni kinnitamist avatud avalikult arutelule. Suuniste kavandi vastu võtmiseks kasutab komisjon kaalutusõigust.

Kaubanduskaitsevahendite ajakohastamise eesmärgiks on tasakaalu loomine hetkelise olukorraga ELi ettevõtluses ja majanduses. Oluline on, et leitaks praktilised ja lihtsad lahendused tegelikele probleemidele, millega sidusrühmad kaubanduse kaitsevahendite kasutamisel silmitsi peavad seisma.

Komisjoni teatisest Nõukogule ja Euroopa Parlamendile selgub, et moderniseerimise prioriteetideks peetakse kaitsevahendite kohaldamise läbipaistvust ja menetluskäigu prognoositavust. (Euroopa Komisjon, 2013) Hetkel ei ole sidusrühmadel võimalik dumpingu- ja subsideerimise tollimaksu kehtestamise korral märkusi. Selline võimalus aitaks vältida arvutus- ja muid vigu, mis hetke süsteemis eemaldatakse alles lõplike kaubanduse kaitsemeetmete kohaldamise etapis. Hetkel ei oska sidusrühmad prognoosida, kas ja mis hetkel hakkavad ajutised kaitsemeetmed nende äritegevust mõjutama.

Sidusrühmad peavad oluliseks eelteavituste saamist kehtestamata jäetud kaitsemeetmete kohta, hetkel saavad huvitatud isikud antud teavituse, kui on möödunud 9 kuuline tähtaeg uurimise algamisest. Selline meede aitaks parandada ärikeskkonna läbipaistvust ja prognoositavust.

Importijad on ka oluliseks pidanud, et kauba vedu soodustaks ka eelteavitus ajutiste dumpingu- ja subsideerimise meetmete kehtestamisest. Sidusrühmad on esitanud kaebusi selle kohta, et meetmeid kohaldatakse pärast tollivormistuse läbimist, ka nendele kaupadele, mis on meetmete kehtestamise ajal sihtkohta lähetatud. Antud meede parandaks prognoositavust kehtestatavate meetmete osas.

Importijad on teinud ettepaneku Nõukogule ja Euroopa Parlamendile avaldamaks suunised uurimise nelja põhielemendi kohta:

- Kahjumarginaali arvutamine.

- Võrdlusriigi valik mitteturumajanduslikust riigist pärit importi käsitleva uurimise puhul.
- ELi huvide analüüs.
- Meetmete kestuse ja aegumise läbivaatamine.

Siiani on olnud olukordi, kus ELi tootjad on loobunud kaebuste esitamisest seoses ähvardustega algtada vastumeetmed, mille hulka kuuluvad näiteks tootmise, müügitegevuse või investeeringute ohustamine välisturul. Selle tulemusena ei ole nad uurimisest osa võtnud ning jäävad ilma võimalusest WTO eeskirjadest ja ELi õigusaktidest tulenevatest õigustest. (Euroopa Komisjon, 2016)

Vastumeetmete tõkestamiseks võiks autori arvates koostada ettepaneku, milles on garanteeritud kaebuse esitanud ettevõtte konfidentsiaalsus. Selline meede aitaks avastada uusi rikkumisi impordi vallas ja tõhustaks sidusrühmade koostööd menetluses. Lisaks tagaks selline meede sidusrühmade eduka majandustegevuse välisturul.

Hetkel kehtivate aktide kohaselt puudub osapooltel kohustus teha koostööd kaubanduse kaitsevahenditega seotud menetluses. Selle meetme muudatus on vajalik, et tagada komisjoni talitustele juurdepääs uurimiseks vajalikule teabele. Koostöökohustus koosneb kohustusest vastata uurimisega seotud küsitlustele ning nende kohapealse kontrolliga ametnike poolt. (Euroopa Komisjon, 2013)

Üha suuremaks probleemiks rahvusvahelise kaubanduse kaitsemeetmete rakendamise osas on saanud nendest kõrvalehoidumine, seega komisjonipoolne kaubandusvoogude parem jälgimine tagaks varase kõrvalehoidmise avastamise. Selliste tegevuste toimumise osas peaks algtatama uurimine.

Väiksema tollimaksu reegli kohaldamata jätmise teatud subsiidiumivastaste juhtumite korral, säilitaks ausa konkurentsi ELi tootjate vahel ning kolmandate riikide tootjate vahel. Ei ole kohane, et kolmandate riikide tootjad saavad kasu väiksema tollimaksu reeglist ja toorainega seotud struktuursetest moonutustest.

Vastavalt autori arvamusele ei tohiks väiksemat tollimaksu reeglit kohaldada juhtudel, kui on juba rakendatud subsiidium pettuse või tollimaksudest kõrvalehoidmise puhul. Kui importijad hoiduvad maksudest, peaks nende suhtes alustatama kriminaaluurimist, kuna selline käitumine

võib põhjustada olulist materiaalist kahju ELi tootjatele. Selline muudatus kaitsemeetmete rakendamise osas distsiplineeriks importijaid ning tagaks ausa konkurentsi ELi turul.

Kõik eelnevalt esitatud ettepanekud Nõukogule ja Euroopa Parlamendile, mis on esitatud komisjoni teatises, eeldavad õigusakti muutmist.

Seoses suure töömahu ning koormavate ja kulukate menetlustega peavad menetlusalused ettevõtjad uurimist väga keeruliseks ning selle tagajärjel keelduvad äriühingud sageli koostööst. Hetkel on küsitlustele vastamiseks antud liiga lühikesed tähtajad ning sidusrühmadel on kerge nendele vastamisest loobuda.

Seadusandliku ettepaneku üle hääletas parlament 2014. aastal aprillis ning lõpetas sellega moderniseerimisetpaneku esimese lugemise, pärast mida ollakse valmis alustama kolmepoolseid läbirääkimisi. Peamiseks probleemiks peetakse väiksema tollimaksu reegli osalist mittekohaldamist toormaterjalidega seotud moonutuste korral. Selles küsimuses jagunes Nõukogu arvamuseks kaheks – tootmisest huvitatud liikmesriigid ning importimisest huvitatud liikmesriigid – mistõttu lükkusid läbirääkimised edasi. (Euroopa Komisjon, 2013)

Pärast 2015. aastal puhkenud terase kriisi hakati taas huvi tundma meetmete moderniseerimise vastu. Tutvustati täiendavaid ideid, mis aitaksid liikmesriikidel antud küsimuses üksmeelele jõuda ning Euroopa Parlamendiga kolmepoolseid läbirääkimisi alustada. (Euroopa Komisjon, 2016)

Väiksema tollimaksu reeglina mõistetakse kehtestatavaid kohustusi madalamal tasemel, kui dumpingumarginaal juhul, kui see tase on piisav ELi tootjatele tekitatava kahju kõrvaldamiseks. Lisaks peab kokkulepe sisaldama eeskirja, mis tagaks, et dumpingumarginaali ei koguta ning ettekirjutused peavad kehtima ka uutele importijatele. Madalam tollimaksu reegel ei saa olla kõrgem, kui madalaim määratud dumpinguvastane tollimaksu määr või importist tulenev kahju tootjale. (Euroopa Komisjon, 2016)

Väiksem tollimaksu reegel tagab vastavalt, et rakendatav kaubanduse kaitsemeede ei ole kõrgem, kui vajalik, et eemaldada ELi tootjatele impordiga tekitatav kahju. Vastavalt moderniseerimisetpanekule ei tohiks tulevikus väiksema tollimaksu reegli kehtestada subsiidiumi- või dumpinguvastaste juhtumite puhul, mis puudutavad struktuurseid tooraine moodustisi. Dumpinguvastane tollimaksu määr kehtestatakse, kui imporditavad tooted on ELi toodud liitu mittekuuluvast riigist ehk kolmandast riigist.

Dumpinguvastased tollimaksud kehtestatakse, kui imporditavad tooted on ELi toodud ELi mittekuuluvast riigist. Iga juhtumi puhul põhineb väiksem tollimaksu reegel dumpingumarginaalist, kui väiksem tollimaksu reegel korvab tekitatava kahju. Seoses tollimaksude kehtestamisega võib EL valida kolme kaitsemeetme põhivormi vahel:

1. Väärtuseline tollimaks – kehtestatakse protsendina ELi piiril.
2. Koguseline tollimaks – fikseeritud hind teatud kaupade suhtes.
3. Muutuv tollimaks – minimaalne impordihind. ELi importijad ei maksa dumpinguvastast tollimaksu, kui välisriigi eksportija ekspordihind ELi on suurem, kui minimaalne impordihind.

Samuti võib aluseks võtta konkreetse äriühingu hinnakohustise, kui ettevõtte aktsepteerib minimaalse impordi hinna. Selline kohustus ei määra kindlaid impordi hindu või konkreetseid tasemeid, vaid pigem väldib hinna langemist alla miinimummäära. See kokkulepe ei ole sõlmitud, et parandada teatud tasemete hindasid, vaid vältida hinna langust alla minimaalse piiri. Et vältida õiglase konkurentsi piiramist, siis selle kokkuleppe sisu ei ole avalikustatud.

Kui tavajuhtudel oleks importijale kehtestatud dumpinguvastane tollimäär, kuid komisjon on vastu võtnud otsuse ja ettevõtja on nõus tarnima minimaalsest impordihinnast kõrgema hinnaga, siis lubatakse kaup vabasse ringlusse. Hinnakohustust jälgitakse tähelepanelikult komisjoni poolt, et ei esineks rikkumisi.

Leping sätestab üldpõhimõtte, et nii esialgset kui ka lõpliku dumpinguvastast tollimaksu võib kohaldada üksnes kuupäevast, millal tehti otsus dumpingu kohaldamise kohta. Aga kuna kahju võib olla tekitatud ka uurimise perioodil või kui importijate suhtes on rakendanud kaitsemeetmeid, et hoiduda dumpinguvastase tollimaksu maksmisest, siis on kehtestatud teatud juhtudel tagasiulatuv dumpinguvastane tollimaks. Kuid tagasiulatuv tollimaks ei tohi olla kehtestatud mitte rohkem, kui 90 päeva enne ajutiste meetmete rakendamist.

WTO lepingu artikkel 11 sätestab dumpinguvastase tollimaksu kestuse ning regulaarse meetmete läbivaatamise vajaduse nõude. Nõue näeb ette, et dumpinguvastased meetmed vaadatakse üle hiljemalt viie aasta jooksul pärast kehtestamist ning tehakse kindalaks, kas meetme rakendamine või tühistamine tooks kaasa jäädavaid tagajärgi ELi tootjatele.

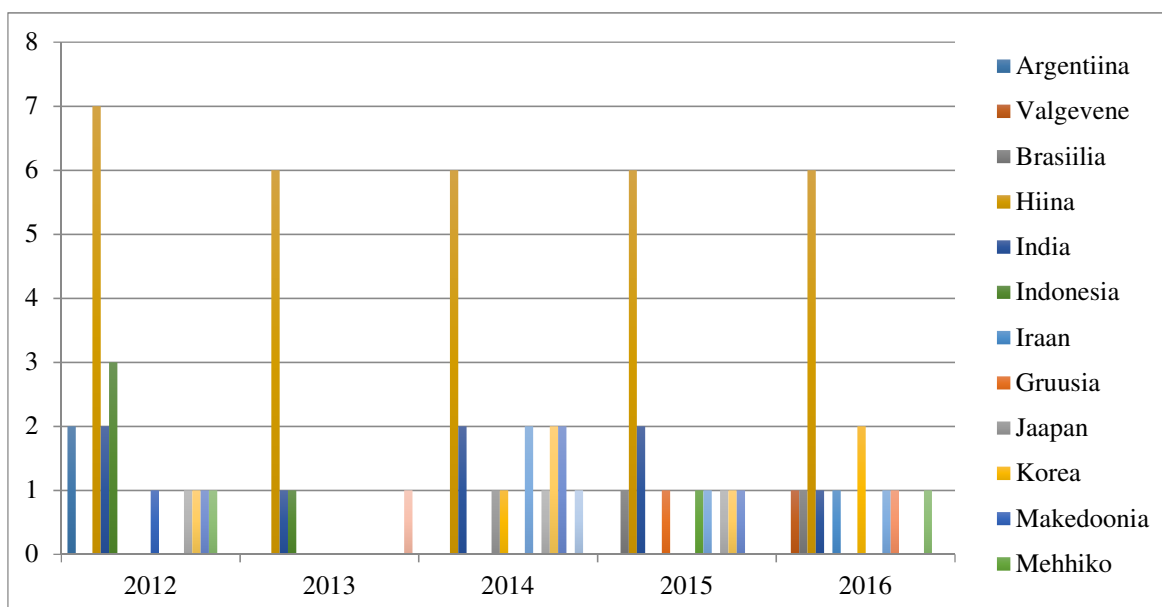
Igapäevaselt muutuv asjakohasus maailmas on oluline, et kõik kaitsemeetmed oleksid asjakohased ning piisavad, et eemaldada võimalik tekitatav kahju tootjale. Seetõttu on oluline,

et kehtestatud ja rakendatud kaubanduskaitsemeetmed oleksid kohaldatud vaid vajalikul juhul ning oleksid üle vaadatud hiljemalt aasta jooksul pärast nende kehtestamist. Selline meede tagaks kaitsemeetmete läbipaistvuse ja vajalikkuse põhimõtte.

Artiklis 12 on üksikasjalikult välja toodud nõuded, kuidas koostatakse avalik teade sidusrühmadele. Avalik teatis peab sisaldama infot toote dumpingumarginaali, uurimise käigus selgunud fakte, meetmete rakendamise põhjuseid ning lisaks importijatele ja eksportijatele tehtud nõudeid seoses meetmete kehtestamisega. Need eelkirjeldatud meetmed suurendaksid otsuste tegemise läbipaistvust .

Kuna kõige enam on dumpinguvastaseid meetmeid rakendatud Hiina vastu (vt joonis 3), kes on taotlenud turumajandusliku riigi staatust, siis on nad jäänud dumpinguvastases uurimises passivseks. Pärast 2001. aastat, kui Hiinast sai WTO liige ning talle kehtestati ettekirjutused turumajandusliku staatuse omandamiseks on Hiina loobunud nende täitmisest. Hiina panustab pigem WTO reeglitele ning loodab staatuse omandada pigem ajaga, kui lähtudes ettekirjutuste täitmisest.

Kaubanduskaitsemeetmete moderniseerimisel oleks vaja kindlaks määrata mis kriteeriumidel ning mis perioodi jooksul turumajanduslikku staatust taotleb riik ettekirjutused peab täitma. Selline meede suurendaks kaubanduskaitsemeetmete kehtestamise läbipaistvust.

Joonis 3. Rakendatavate meetmete koguarv riikide lõikes aastatel 2012-2016 (autori koostatud). (European Commission, 2016)

Antud ettepaneku kohaselt ei anta ühelegi riigile turumajandusliku riigi staatust ning tagatakse, et kaitsevahendeid kohaldatakse vastavalt juhtumitele ja majandusolukorrale säilitades samaväärne kaitsetase. Euroopa Komisjon on teinud ettepaneku kehtestada uus dumpingumäära arvutamine selliste riikide puhul, kus riigil on kohalikule majandusele ulatuslik mõju.

Kuna Hiina vastu on kõige enam algatatud dumpinguvastseid menetlusi, siis võib uus dumpingumäära arvutamise meetodika ehk väiksema tollimaksu reegli rakendamine olla kasulik Hiinale seoses suure ekspordiga ELi territooriumile ning madalamate tollimaksude kehtestamisega. Sellises olukorras dumpinguvastseid uurimisi ei algatata ning importijal on väiksem maksukohustus, mis mõjutab ka toote lõpphinda ning kohalikku majandust ja konkurentsi kohalikul turul.

Vastavalt eelmainitud ettepanekutele on autor jõudnud järelduseni, et kaubanduskaitsemeetmeid käsitlev seadustik on vaja moderniseerida võttes arvesse nii importijate kui ka eksportijate vajadusi. Meetmed peaksid toetama kõikide osapoolte huve ning võtma arvesse mõjusid nii lõpptarbija kui ka kohaliku tootja jaoks.

Ajakohastamise kõige olulisem ettepanek on valikuvabadust seoses väiksema tollimaksu reegli rakendamisega riikide või tootegruppide lõikes. Riigi siseselt võiks olla määratud kaubagrupid, mis kuuluvad maksustamisele väiksema tollimaksu reegluga ning tootegrupid, mida maksustatakse vana praktika alusel ehk dumpinguvastase meetmega. Sellisel juhul oleks võimalik toetada siseriiklikult kohalikke tootjaid ja nende õigusi vastavalt kõige kriitilisematele kaubagruppidele.

Vastavalt suurenenud impordile Hiinast, oleks vajalik seda piirata just sealse poliitika tõttu, kus riik sekkub oluliselt majandusse ja tootmisse ning rahastab ekspordi, et võidelda kohaliku ületootmise vastu. Vastu tuleks võtta kindlate riikide suhtes rakendatavad meetmed, mis piiraksid importi ning tagaksid kohalike tootjate konkurentsivõime. Selline meede toetaks oluliselt kohalikku majanduse kasvu ning vähendaks olulisi negatiivseid mõjusid ühiskonnale.

Väiksema tollimaksu reeglit rakendatakse dumpinguvastase meetmega samaväärse tasuga ning uurimist ei algatata. Seoses väiksema tollimaksu reegli rakendamisega Euroopa riikides riskime suureneva konkurentsi kohalikul turul ning rakendamisel võib see oluliselt mõjutada ka kohalikku ühiskonda ning majandust.

2. VÄIKSEMA TOLLIMAKSU REEGLI POLIITILISED JA PRAKTILISED MÕJUD EESTILE

2.1. Väiksema tollimaksu reegli poliitilised mõjud Eestile

Iga tehtud poliitiline otsus mõjutab mitmeid sidusrühmi nii positiivselt kui ka negatiivselt. Väiksema tollimaksu reegli kehtestamisel ELs peavad kohalikud tootjad nende muudatustega arvestama ning nende järgi ka edaspidi tegutsema, mis mõjutavad oluliselt ka nende majandustegevust.

Eesti tootjatele on oluline, et nende õigused oleksid kaitstud, et ettevõtlus oleks jätkusuutlik ning säiliks ka võimalik kasumimarginaal. Väikese riigina ning sellise geograafilise asetusega on kohalikele tootjatele tooraine võrdlemisi kallis, kuna sellele lisanduvad ka kõrge transpordikulu kui ka tollimaksud. Sellises keerulises olukorras oleme oluliselt sõltuvad impordist.

WTO koostatud dumpinguvastane leping sätestab, et dumpinguvastast tollimaksu võib kehtestada, kui dumpinguhinnaga imporditud kaup kahjustab kohalikke tootmisharusid ning kohalikku majandust. Lepingus on ka sätestatud dumpinguhinna määramine erinevatele tasemetele, igal juhul ei saa olla väiksema tollimaksu määr kõrgem, kui dumpingumarginaal.

WTO lepingu artikkel 9 sätestab dumpinguvastase maksumäära kohaldamise ja kogumise ning näeb ette võimaluse piirata tollimaksu suurust, mis tähendab piirata tollimaksu taseme kahjumimarginaali. Selline mõiste sisu seletab lahti kehtestatava väiksema tollimaksu reegli tähenduse ning on siduvaks kõikidele WTO liikmetele.

WTO lepingu artikli 9.1 põhjalikul analüüsil selgub, et dumpinguvastast tollimaksu reguleerivad kolm üldpõhimõtet:

1. Jätab valikuvabaduse, kas kehtestada dumpinguvastane tollimaks juhul, kui kõik kehtestamise nõuded on täidetud.
2. Vastutavale ametiasutusele jääb õigus otsustada, kas kehtestatav dumpinguvastane tollimaks peab olema täielik dumpingumarginaal või võib see olla ka väiksem.
3. Tollimaks võib olla väiksem, kui impordist saadav kasum, kui rakendatavast tollimaksust piisab, et eemaldada tekitatav kahju kohalikule tootmisharule.

Järelikult on WTO lepingu artikli 9.1 alusel võimalik kehtestada kohustuslik maksimaalne dumpingumarginaal ning soovituslik minimaalne kahjumimarginaal. Vastavalt artikli sisule on võimalik jätta dumpinguvastase tollimaksu vaba valik WTO liikmete, kas nad soovivad rakendada väiksemat tollimaksu reeglit või mitte. Selline valikuvõimalus tagaks siseriikliku kontrolli võimaluse ning ELi riikide vahelise suhtluse. Sellise meetme kehtestamisel oleks ELi riikidel võimalik kontrollida kohalikku turgu ning kaitsta ELi tootjaid.

Dumpinguvastase tollimaksu taseme määrab EL Komitee ning lõplik otsus rakendatavate dumpinguvastaste meetmete osas peaks olema langetatud riiklike ametite koostöös. Kindlaks määratud tollimaksude taseme määramisel peab Komitee lähtuma väiksema tollimaksu reegli põhimõttest. Dumpinguvastased meetmed ja väiksema tollimaksu reegel peavad olema omavahel kooskõlas ning toetama nii kohaliku tootja kui ka importija huve.

Autori arvates peaks WTO liikmed väiksema tollimaksu reegli kasutusele võtmisel eeskuju võtma Indiast, kes võttis kasutusele sellise meetme juba 1999. aastal, teatisega nr 44/99-1999. Teatisesse lisati impordi identifitseerimine ehk registreerimine, dumpinguvastase tollimaksu hindamine ning andmete kogumine ja kahjude määramise protseduurid. Meede määratleb, et ameti esitatud nõue peab olema kooskõlas dumpinguvastaste eeskirjadega. (World Trade Organization, 2017)

Vastav meede soovitab, et dumpinguvastane tollimaks peaks olema võrdne või väiksem maksustavast tollimaksust ning peaks korvama tekitatava kahju kohalikele tootmisharudele. India on juba pikalt toetanud sellist kohustuslikku väiksema tollimaksu reegli kohaldamist. 2005. aastal esitas India WTO liikmete ettepaneku kohaldada kohustuslikku väiksemat tollimaksu reeglit, seal kasutusel oleva praktika näitel.

Väiksema tollimaksu reegli määramisel on vastutaval ametiasutusel kohustus esitada soovitatav dumpinguvastane tollimaksumäär suurus, mis on võrdne dumpingumarginaaliga või sellest väiksem. Esitatud eeskirjas ei ole väiksema tollimaksu reegli kohaldamises ette nähtud mingeid erandeid.

Nagu eespool mainitud, on kaitsemeetmete rakendamine WTO liikmetele vabatahtlik, ehk kohustus ei ole neile siduvaks elemendiks. Näiteks Kanada ja Austraalia on valinud väiksema tollimaksu reegli kehtestamisel kesktee ning lisanud meetmete rakendamisele erinevad piirangud, et kaitsta kohalikku majandust.

Austraalia muutis dumpinguvastast seadusandlust 2013. aastal, kohaldades edaspidi väiksemat tollimaksu reeglit vaid konkreetsetel juhtudel. Lisati ka täiendav meede, et väiksema tollimaksu reegli võib jätta arvestamata, kui Austraalia tööstus lisab uurimisse kaks väikest- ja keskmist tööstust ja/või kui kauba normaalväärtust pole võimalik kohaliku riigi turul kindlaks määrata.

Kanadas on kasutusel sarnane praktika nagu Austraalis, mille põhjal määratakse tavaliselt dumpingumarginaaliga võrdne või madalam väiksema tollimaksu reegel.

Võttes arvesse suurt importi Hiinast ning kasvavat konkuretsi ELi turul, sobiks ka ELis kaaluda võimalust, võtta kasutusele sarnane praktika nagu on kasutusel Austraalias, kus väiksemat tollimaksu reeglit kohaldatakse vaid kindlatel juhtudel. Selline praktika toetaks kohalikke tootjaid ning siinset majanduskasvu.

Avatud ja õiglase kaubanduse eesmärgiks on majanduskasv ja töökohtade arvu suurendamine, kuid see eeldab õiglase konkurentsi säilimist, õiglaseid ja ajakohastatud seadustikke ning reegleid, mida kohaldada importijate suhtes.

Olenemata sellest, et Euroopa Komisjon kasutab täiel määral olemasolevaid kaubanduse kaitsevahendeid, on need siiski osutunud ebapiisavaks, et tulla toime ülemäärase impordiga. Ülemäärane import on ELi turule on tingitud Hiina suurest tootmisvõimsusest, millest tulenevalt müüakse kaupa kohalikul turul alla selle normaalväärtuse.

EL on küll maailma suurim kaubandusliit, kuid kaubandus peaks põhinema õiglastel ja võrdsetel tingimustel, säilitades kõigile sidusrühmadele võrdsed konkurentsi võimalused. Kaubandus on parim viis areneda majanduslikult ning tõsta ettevõtete jätkusuutlikust.

Hetkel on ELi tootjad olukorras, kus ebaaus väliskonkurents on tekitanud kahju nii tööstustele kui ka ühiskonnale. Suurenenud impordi ja kohaliku kaubanduse kahanemise tõttu on jäänud seisma ka majanduskasv ning töökohtade arv on märkimisväärselt vähenenud. (Euroopa Liidu Teataja, 2016b)

Kaitstes kohalikku kaubandust, säilitame vajalikud töökohad ühiskonnas ning majanduskasvu ning investeeringud. ELi jõukus ning kohalike elanike heaolu sõltuvad oluliselt kaubandusest ning majanduse kasvust.

Seoses peagi saabuva eesistumisega on Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium kohustatud valitsusele esitama sisukohavõtuks ettepanekud, mis puudutavad Euroopa

Komisjoni teatist kaubanduse kaitsevahendite moderniseerimises ning väiksema tollimaksu reegli rakendamise osas. (Riigikantselei, 2017)

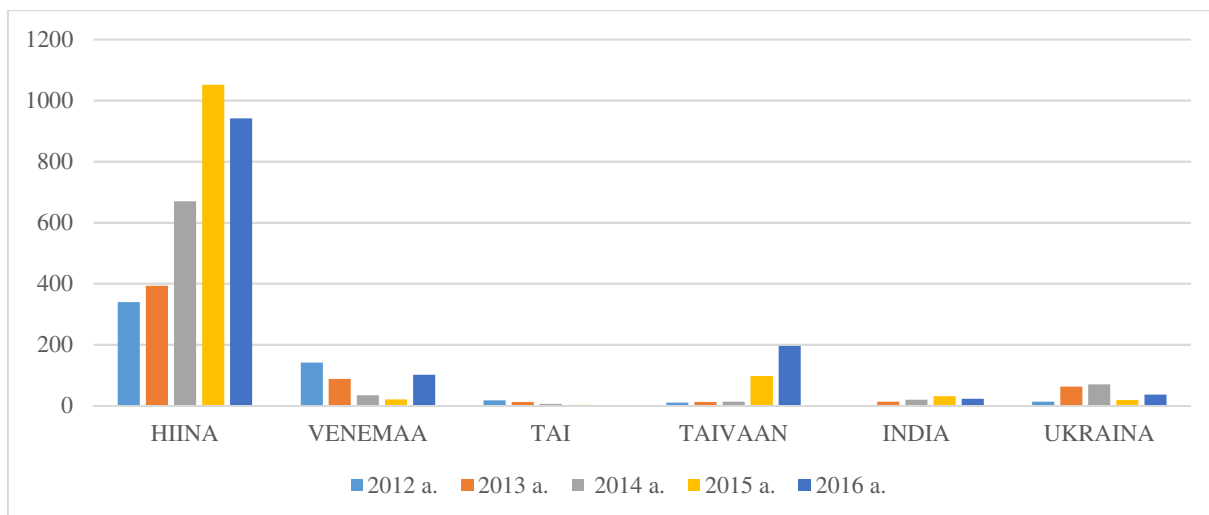
Vastavalt kasvavale tootmisvõimsusele maailmas, peaks arvesse võtma ka Euroopa majanduse praeguseid vajadusi ning ajakohastama kaubanduse kaitsevahendid. Hetkel ei soovi Eesti kaotada väiksema tollimaksu reegli kaotamist subsiidiumide, toormaterjali moonutiste, sh energia ning ületootmise ilmingute esinemise korral. Väiksem tollimaksu reegel tagab, et kaitsevahendid ei oleks suuremad, kui vajalik liidu tootmisharu kahju kõrvaldamiseks. (Riigikantselei, 2017)

Vastavalt autori arvamusele on selline otsus eapraktiline, kuna see võib oluliselt mõjutada kohalikku majandust ja ühiskonda. Hetkel ei ole Eesti tootjad soodsas olukorras, kuna konkurents turul kasvab hoogsalt ning eksport pole soodustatud Hiinast pärit odava toote tõttu. Kohalikel tootjatel on sealse madala hinna tõttu keeruline siseneda turule ning ennast tõestada.

Andes Euroopa Nõukogu poolt Hiinale turumajandusliku staatuse, jääb EL ilma võimalusest uurida võimalikke rikkumisi Hiinast imporditud kauba kohta. Sellisel juhul rakendatakse kindlatel juhtudel väiksema tollimaksu reeglit ning see soodustaks oluliselt impordi Hiinast.

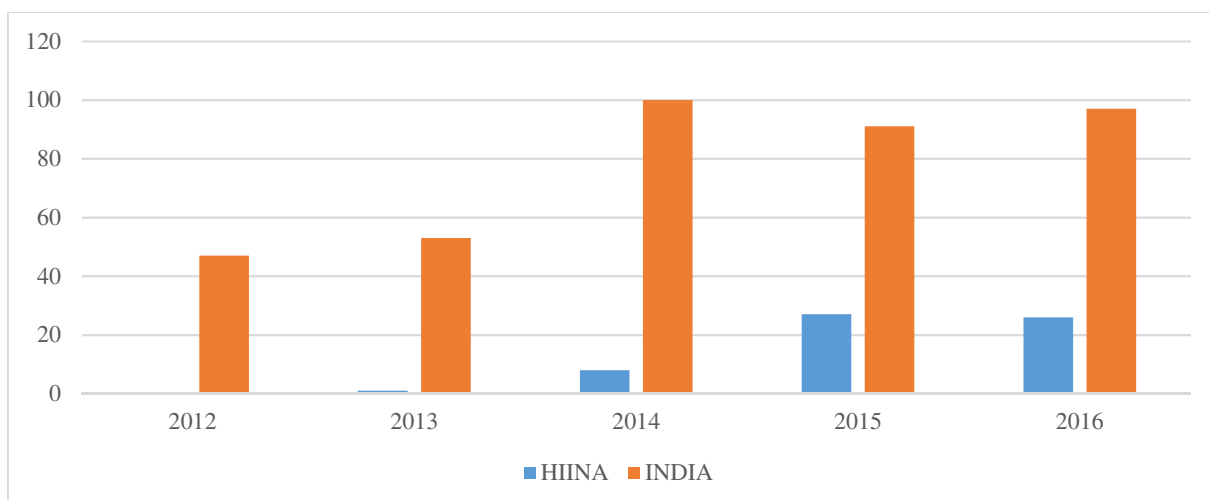
Eestis on viimase viie aasta jooksul kaubanduskaitsemeetmeid kohaldatud kuue riigi suhtes – Hiina, Venemaa, Tai, Taiwan, India ja Ukraina. Kõige enam on kaitsemeetmeid rakendatud Hiinast imporditava kauba suhtes ning aastate jooksul on rakendamise osakaal oluliselt tõusnud. 2016. aastal on kaitsemeetmete arv natukene kahanenud.

Tasakaalustus tollimaksu on 2012-2016 aastate jooksul Eestis kohaldatud kahe riigi suhtes – Hiina ja India. India suhtes on kaitsemeetmeid rakendatud viimaste aastate jooksul küll võrdselt, kuid Hiina suhtes iga aastaga üha enam (vt joonis 4). Rakendatud tasakaalustus tollimaksu meetmete osakaalu tõus näitab, et Hiina on kõrvale hoidnud dumpinguvastaste meetmete uurimisest.

Joonis 4. Rakendatud dumpinguvastaste kaitsemeetmete koguarv kordades aastatel 2012-2016 (Maksu- ja Tolliamet, 2017, autori koostatud)

Vastavalt statistika analüüsile on küll viimase viie aasta jooksul dumpinguvastaste kaitsemeetmete rakendamine olnud rahalises mõttes langevas trendis, kuid tasakaalustus tollimaksu rakendamise osakaal on hüppeliselt tõusnud alates 2014. aastast (vt joonis 5).

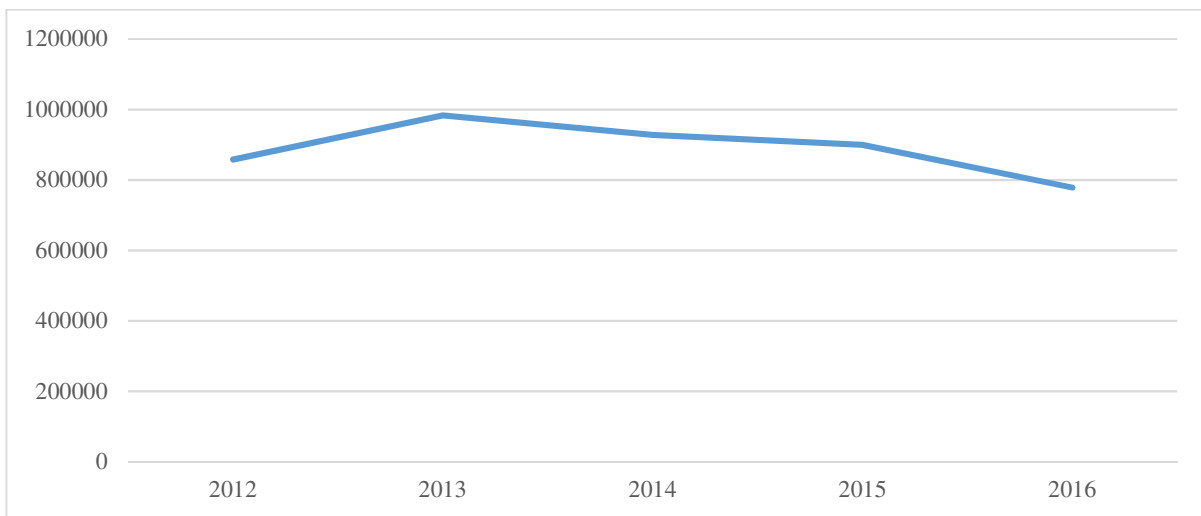

Joonis 5. Rakendatud tasakaalustus tollimaksu kogusumma kordades aastatel 2012-2016 (Maksu- ja Tolliamet, 2017, autori koostatud)

Kuna aastate jooksul on rakendatavate kaitsemeetmete kogusumma kasvanud, siis andes Hiinale turumajanduslik saatus, riskib EL ka suureneva impordiga Hiinast. Selline otsus ohustab oluliselt edasist ELi majandust ning kohalike tootjate heaolu.

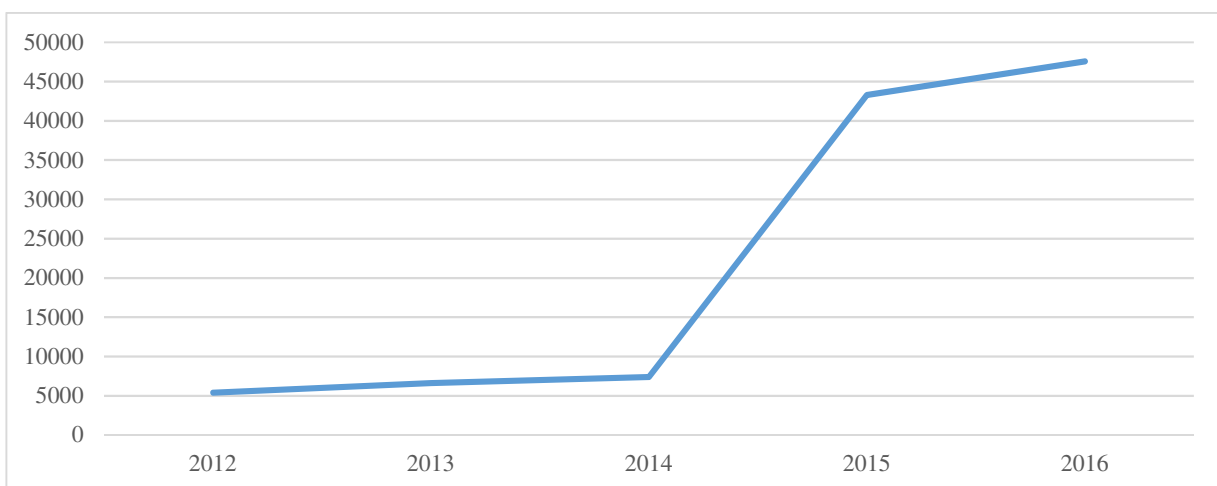
Dumpinguvastaseid kaitsemeetmeid on viimase viie aasta jooksul Eestis rakendatud aastate lõikes enamast võrdselt (vt joonis 6). Selline statistika näitab, et olenemata kasvanud

kaitsemeetmete kohaldamise koguarvust on summaarselt kaubanduskaitsemeetmete vähenenud ning tekitatav kahju kohalikule turule on hinnatud madalamalt, kui varasemalt.

Joonis 6. Rakendatud dumpinguvastased kaitsemeetmed kogumaksumuses aastatel 2012-2016 (Maksu- ja Tolliamet, 2017, autori koostatud)

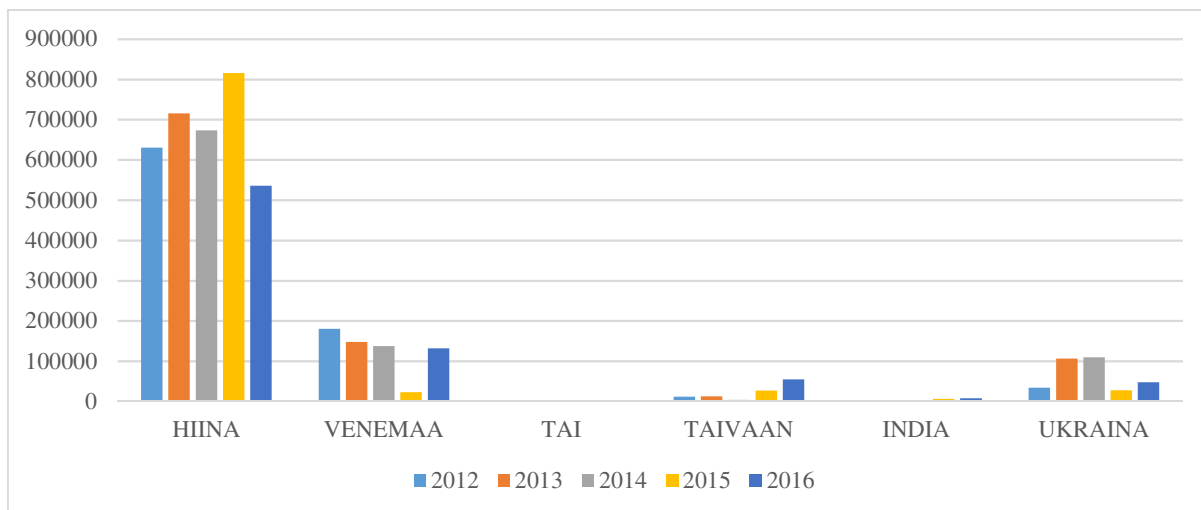
Vastastikuselt dumpinguvastase tollimaksu kohaldamisele Eesti turul on tasakaalustus tollimaksu rakendamise osakaal viimase kolme aasta jooksul hüppeliselt kasvanud (vt joonis 7). Analüüsist saab järeldada, et kui dumpinguvastase tollimaksu rakendamine on langenud, siis järelkult on kohaliku turu kaitsmisel piisanud vaid tasakaalustus tollimaksu rakendamisest. Sellest on ka tingitud olulised kaitsemeetmete langused ja tõusud.

Joonis 7. Rakendatud tasakaalustus tollimaks kogusummas aastatel 2012-2016 (Maksu- ja Tolliamet, 2017, autori koostatud)

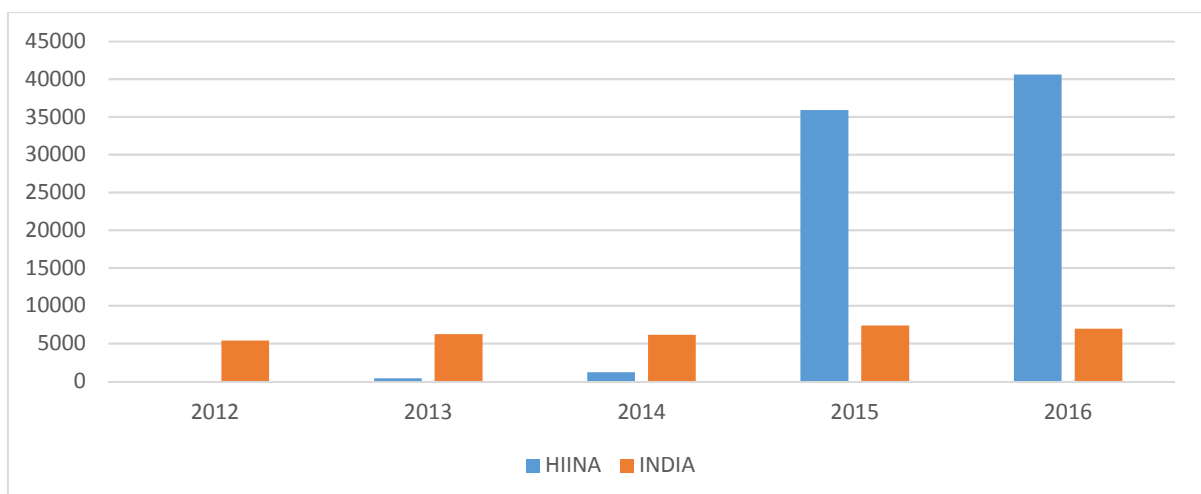
Vastavalt impordistatistikale on kõige enam dumpinguvastaseid kaitsemeetmeid Eestis kohaldatud Hiinast ja Venemaalt imporditud kauba suhtes (vt joonis 8). Kõige enam on

meetmeid Hiina vastu rakendatud 2015. aastal. Selline statistika kujunemine näitab, et Hiina on WTO liikmena omandanud passiivse oleku juhtumite uurimises ning ootab turumajandusliku staatuse omandamist.

Joonis 8. Rakendatud dumpinguvastaste kaitsemeetmete osakaal eurodes aastatel 2012-2016 riikide lõikes (Maksu- ja Tolliamet, 2017, autori koostatud)

Kuigi viimastel aastatel on tasakaalustus tollimaksu rakendamise osakaal Eesti turu oluliselt kasvanud just Indiast imporditava kauba suhtes, on kaitsemeetmete rakendamise rahaline väärtus siiski oluliselt suurem Hiinast imporditava kauba suhtes (vt joonis 9). Vastavalt statistika analüüsile saab järeldada, et Hiina rikub oluliselt head kaubandustava seoses võrdse konkurentsiga ning importi on vaja piirata.

Joonis 9. Rakendatud tasakaalustus tollimaksu osakaal eurodes aastatel 2012-2016 (Maksu- ja Tolliamet, 2017, autori koostatud)

Vastavalt Maksu- ja Tolliameti impordistatistika analüüsile on selgunud, et suur impordi osakaal pärineb just Hiinast ning kõige enam rakendatakse kaubanduskaitsemeetmeid just Hiinast pärineva kauba suhtes. Sellises olukorras on kohalik turg ohustatud ning see võib oluliselt mõjutada ka Eesti majandust ning ühiskonda.

Andes Hiinale turumajandusliku staatuse, seab EL ohtu kohaliku turu ning peagi on ELi turg üle ujutatud kolmandatest riikidest pärineva odava kaubaga, mis mõjutab oluliselt ka müüdava kauba hinda siinsel turul. Moderniseerides kaubanduskaitsemeetmeid on vaja kaitsemeetmetes üksikasjalikult selgitada turumajandusliku staatuse mõiste ning sellega kaasnevad hüved ja kohustused riigile. Lisaks on oluline väiksema tollimaksu reegli säilitamisel määrata rakendamisel olulised piirangud ning need üksikasjalikult määratleda.

Väiksema tollimaksu reegli rakendamisel impordil kolmandatest riikidest suureneb oluliselt import, mis põhjustab olulise odavate kaupade tekkimise turule ning sellega suureneb ka konkurents turul kohaliku tootja jaoks. Konkurentsi kasv turul tekitab tootja jaoks olukorra, kus ta peab vähendama tootmist ning langetama toodete hinda, et säilitada nõudlus. Kui tootja on sunnitud vähendama tööstuse osakaalu, langeb ka töötajate arv, mis omakorda mõjutab oluliselt ka ühiskonda ja majandust.

2.2. Väiksema tollimaksu reegli praktilised mõjud Eestile

Poliitilised otsused ühiskonnas ja ELis mõjutavad ka kohalike Eesti tootjate tegemisi ka praktilises tegevuses. Majanduse arengu oluliseks osaks on import ja eksport ning ost ja müük. Iga uus kehtestatud meede või vastu võetud otsus mõjutab nii kohalikku tarbijat kui ka tootjat, mis tähendab, et ka majandust ning ühiskonda.

Väiksema tollimaksu reegli kehtestamisel võivad küll langeda hangitava toormaterjali hinnad, kuid selle meetme kehtestamisel langeksid oluliselt ka omakorda imporditavad sarnased juba Eestis toodetavate toodete hinnad, mis tähendaks kohaliku tootja jaoks olulist konkurentsi kasvu.

Väiksem tollimaksu reegel mõjutab nii toormaterjali kui ka valmistoodangu lõpphinda turul, mis tähendab, et reegli rakendamine mõjutab lisaks tootjale ka lõpptarbijat. Kui väiksemat tollimaksu reeglit rakendatakse vaid valmistoodangule, siis see mõjutaks oluliselt tarbijat ning ostuhinda turul. Kohaliku tootja jaoks kahaneks konkurents turul ning imporditavad tooted

oleks turul samas hinnaklassis. Selline kaitsemeetmete rakendamine oleks soodne kohalikule tootjale, kuid meede ei taga soodsat hinda lõpptarbija jaoks.

Kui väiksema tollimaksu reeglit rakendatakse vaid toormaterjalile, siis mõjutaks rakendatav meede oluliselt ka tootjat, kuna tõuseks toormaterjali hind, mis omakorda mõjutaks ka toote lõpphinda. Sellises olukorras mõjutab kaubanduskaitsemeetme rakendamine kõiki sidusrühmasid – importijat, kohalikku tootjat kui ka lõpptarbijat.

Avatud kaubandus on majanduskasvu ja positiivse tööhõive oluliseks aluseks, mis omakorda sõltuvad ausast konkurentsist ilma igasuguse erisuseta kohaliku ja välise tootja vahel. Riikide vaheline koostöö kaubanduse tõhustamiseks on oluline majanduskasvuks ning tööhõive kasvatamiseks ning ühiskonna heaolu tagamiseks.

Võimaldades Hiinale turumajanduslikku staatust, piirab EL oma õigust uurida dumpinguvastaseid juhtumeid ja määrata ekspordile dumpinguvastaseid tollitariife. Selline meede võimaldaks Hiina ettevõtetel ELi turg ujutada üle odavate kaupadega ning õõnestada kohaliku tootja jätkusuutlikkust ja konkurentsivõimet turul. Hetkel puudub umbes 80% ELi kõigist dumpingu ja subsidiumi juhtumiste uurimisest Hiinast imporditud kaupa. (Yoders, et al., 2016)

Vastavalt uuringutele suurendaks Hiina tunnistamine turumajanduslikuks riigiks tööstuse importi ELi 25-50% juba esimese 3-5 aasta jooksul. ELis valmistatava toodangu väärtus väheneks kuni 228 miljardi euro võrra, mis tähendaks ELi SKP vähenemist 1-2% võrra. Lisaks väheneks töökohtade arv impordiga konkureerivates valdkondades ning nendega seotud teenuspakkujate hulgas vähemalt 1,7-3,5 miljoni töökoha võrra. (Gplus Europe, 2017)

Vastavalt Euroopa Komisjoni hinnangule võib Hiina import ohustada valdkondades nagu keraamika, terasetööstus, masinaehitus ja päikesepaneelide tootmine. Selle hinnangu põhjal võib töökohtade vähenemine mõjutada kõige enam Saksamaad, Prantsusmaad, Hispaaniat, Portugali ja Poolat. Nendes riikides on mõjutatavates valdkondades tööhõive kõige suurem.

Hiinale turumajandusliku staatuse andmisel peab EL võtma arvesse, et Hiina on suuruselt teine ELi kaubanduspartner peale Ameerika Ühendriike. Mis tähendab, et selline otsus mõjutab ka igasugust importi ja eksporti ka kohalike tootjate jaoks. Samuti mõjutaks see ka välissuhteid ELi peamise kaubanduspartneriga – Ameerika Ühendriikidega.

Vastavalt USTR raportile leiavad Ameerika Ühendriigid, et Hiina peaks eemaldama sealsed turule pääsu tõkked ning järgima läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtteid. Lisaks peavad nad oluliseks, et Hiina peab vähendama valitsuse sekkumist majandusse. Ainult selliste ettekirjutuste ja kohustuste täitmisel saab Hiina jätkata WTO liikmena. Need muudatused tasakaalustaksid ülemaailmse kaubanduse süsteemi. (Executive Office of the President of the United States, 2017)

Olukorras, kus Hiina soovib turumajanduslikku staatust ning selle juures ei täida talle esitatud ettekirjutusi, riskib EL ka välissuhete kujunemisega kohalike tootjate jaoks. Lisaks majanduse langusele, ohustab selline olukord ka eksportivaid kohalikke tootjaid, kuna toodetava kauba hind on ka välisturul kallim, kui Hiina imporditav kaup.

Kui Hiina eemaldaks turule pääsu tõkked ning võimaldaks ELi tootjatel konkureerida sealsel turul võrdselt kohaliku tootjaga, areneks sellise otsuse tagajärjel ka kohalik ELi majandus ning arendaks ühiskonda. Tööhõive kasvaks ning ettevõtete tootmisvõime kasvaks vastavalt ostu jõule ning nõudlusele turul. Lisaks paraneksid oluliselt ka välissuhted Hiinaga.

Juba praegu on Hiina ülemäärane tootmisvõimsus tekitanud ELis tõsiseid sotsiaalseid, majanduslikke ja keskkondlikke probleeme, mistõttu peab antud ettepanekut rangelt kaaluma ning lisaks ka hindama selle positiivseid ning negatiivseid mõjusid ELile ning kohalikele tootjatele.

Sellises keerulises olukorras teeb autor ettepaneku, et turumajandusliku staatuse andmine Hiinale ei ole hetkel veel praktiline. Kuna riik ei ole täitnud WTO ettekirjutusi seoses staatuse omistamisega ning sellisel juhul raskendaks see ka oluliselt edaspidist dumpinguvastaste kaitsemeetmete rakendamist liigse impordi suhtes.

Viimase kahe aasta jooksul on suutnud Hiina ettevõtted edukalt kõrvale hoiduda uurimistest, mis puudutavad dumpinguvastaste meetmete rakendamist, oodates turumajandusliku staatuse omandamist. Turumajandusliku staatuse omandamine soodustaks oluliselt Hiina ettevõtete jaoks impordi ELi. Kuna Hiina ei ole ettekirjutustest kinni pidanud, ei saa EL ka kindel olla edaspidises eeskirjade täitmisel ning jätkuvas koostöös seoses impordi ja ekspordiga.

EL on Hiina järel maailmas suuruselt teine terasetootja. Igal aastal toodetakse üle 177 miljoni tonni terasetooteid 500 tootmisüksuses. Import Hiinast on viimase kahe aastaga rohkem kui kahekordistunud, samas kui kohalik nõudlus kahaneb. Selle tulemusena on viimase kahe aasta

jooksul terase hind langenud umbes 40%. Liigne Hiina tootmisvõimsus mõjutab oluliselt ka hindu nii ELi turul kui ka Eestis.

Igasugune mõju hindadele mõjutab oluliselt Eesti tootja tegevust. Kui hind turul langeb, pole Eesti tootja enam konkurentsivõimeline ning on sunnitud kaupa müüma alla oma hinna, mis tähendab, et ettevõtte jääb oma tegevusega kahjumisse. Selle tulemusena on vaja tootjal vähendada tootmise mahtu ning töötajate arvu ning ei saa edaspidi panustada turundusse kuna katte protsent on liiga madal.

On reaalsus, et selline suur hinnalangus mõjutab oluliselt ka kohalikku majandust ja ühiskonda. Hinna languse tagajärjel tööhõive väheneb ning palgad langevad väikse koormuse tõttu tootmises. Töötus mõjutab oluliselt ka ühiskonna vaesumist ning majandust.

Tööhõive omakorda mõjutab riigi eelarvet, töötud ei saa tasuda makse ning riik peab töötule toetust tasuma ning vajadusel koolitama, et isikul tekiks võimalus omandada uue töökoha saamiseks vajalik haridus.

Väiksema tollimaksu reegli kaotamisel muutuks kohaliku tootja jaoks oluliselt kallimaks ka toote lõpphind, mis mõjutaks oluliselt ka lõpptarbijat. Kaubanduskaitsemeetmete moderniseerimisel on oluline leida konsensus kaitsemeetmete kehtestamise osas võttes arvesse kõikide sidusrühmade huve ning hinnates mõju ühiskonnale ja majandusele.

KOKKUVÕTE

Eesti kuulub alates 2004. aastast Euroopa Liitu, seega on kaubanduskaitsemeetmed Eestis reguleeritud WTO lepingutega, millele vastavad ka Euroopa Liidu Tolliseadustik ning ELi määrused. ELis rakendatavad kaubanduskaitsemeetmed on dumpinguvastane tollimaks, tasakaalustusmeetmed ning kaitsemeetmed, mida kohaldatakse vastavalt imporditava kauba iseärasustele. Meetmeid rakendatakse, et kaitsta ELi tootjaid ebaõiglase kaubanduse eest.

Lõputöö aktuaalsus seisnes selles, et eelseisva Eesti eesistumise ajal Euroopa Nõukogus võetakse arutelule kaubanduskaitsemeetmete moderniseerimine ning väiksema tollimaksu reegli säilitamine või kaotamine. Euroopa Liidu eesmärgiks on kaitsta kohalikku turgu ning konkurentsi, et soodustada majandust ning ühiskonda.

Lõputöö uudsus põhines selles, et autorile teadaolevalt pole Eestis kaubanduskaitsemeetmete moderniseerimist ega väiksema tollimaksu olemust varasemalt uuritud.

Lõputöö uurimisprobleem põhines asjaolul, et kaubanduskaitsemeetmed on püsinud muutusteta juba enam, kui 20 aastat. Elades igapäevaselt arenevas ja muutuvmas maailmas, on selline olukord ettevõtjatele ebasoodne ning meetmete rakendamine ei ole kohane, võttes arvesse hetkeolukorda turul.

Lõputöö eesmärgiks oli uurida kaubanduskaitsemeetmete moderniseerimise vajadust ning hinnata väiksema tollimaksu reegli poliitilisi ja praktilisi mõjusid Eesti tootjatele.

Uurimustöö eesmärgi saavutamiseks püstitati neli uurimisülesannet. Esimeseks oli kirjeldada WTO reeglitele tuginevate kaubanduskaitsemeetmete olemust ja sisu. Kaubanduskaitsemeetmed on kolmandatest riikidest pärineva kauba impordil rakendatavad kaitsemeetmed, et kaitsta kohalikku tootjat ebaõiglase kaubanduse ning suurenenud konkurentsi eest. Meetmete rakendamine on oluline, et kaitsta kohalikku majandust ning ühiskonda.

Teine uurimisülesanne oli kirjeldada kaubanduskaitsemeetmete kaasaegsust ning selgitada väiksema tollimaksu reegli mõistet. Väiksem tollimaksu reegel põhineb sellel, et kohaldatav kaitsemeede ei saa olla kõrgem, kui madalaim rakendatav meede. Rakendatav väiksema tollimaksu reegel peab olema väiksem või võrdne rakendatava dumpinguvastase tollimaksu määraga. Kaubanduse kaitsemeetmed on püsinud muutusteta enam, kui 20 aastat ning seetõttu

on vajalik kaitsemeetmete kehtestamises osas sisse viia olulised muudatused, võttes arvesse muutuvat seisu maailma kaubandusturul ning ühiskonnas.

Kolmas uurimisülesanne oli kirjeldada väiksema tollimaksu reegli positiivseid ja negatiivseid mõjusid Eesti tootjatele. Väiksema tollimaksu reegli kohaldamisel kannaksid suurt kahju kohalikud tootjad, kellele lasuks suur konkurents turul ning kes oleks sunnitud langetama hinda, et säilitada nõudlust. Samas kohaliku tootja jaoks muutuks tooraine odavamaks ning lõpptarbija jaoks muutuks ka hind turul soodsamaks. Kaotades väiksema tollimaksu reegel riskitakse olulise tooraine hinnatõusuga ning sellisel juhul kannataksid sellise muutusega kõik sidusrühmad.

Neljandaks uurimisülesandeks oli hinnata väiksema tollimaksu reegli poliitilisi ja praktilisi mõjusid Eesti tootjatele. Väiksema tollimaksu reegli kohaldamisel mõjutab selline otsus oluliselt ka kohalikke tootjaid ja ka lõpptarbijaid. Suurenenud import kohalikule turule mõjutab oluliselt ühiskonda, kui suureneb konkurents turul ning seetõttu on kohalik tootja sunnitud sulgema tööstusi ning kaotama töökohti.

Edaspidi soovitatakse täiendavalt uurida Hiina suure tootmisvõimsusest tulenevaid mõjusid Euroopa Liidu tootjatele.

SUMMARY

The trade defence measures are tools that give countries the opportunity to temporarily protect their markets from unfair competition and import increases from the third countries. There are three trade defence measures applied by The European Union (EU) – the anti-dumping measures, anti-subsidy and safeguard measures.

The EU applies trade defence instruments in accordance with EU and World Trade Organization (WTO) law. The measures were imposed by the exporting country which does not respect the EU's international agreements. To protect the internal market, Estonia analyses the European Commission's proposals carefully to avoid undue protection instruments.

The title of thesis is "Trade Defence Instruments: The Political and Practical Influence of Lesser Duty Rule on Estonia". The thesis is written in the Estonian language and contains two chapters with two sub-chapters, total 37 pages. The thesis was compiled using 25 sources, and the references are included in the text.

The thesis is relevant because the upcoming semester, when Estonia is chaired in the European Union Council. During the presidency, the main topic is trade defence modernization and the lesser duty rule retention or abolition.

The thesis research problem is based on the circumstance that how the modernized trade defence measures can affect the current practice of the EU manufactures involved by the lesser duty rule?

The aim of the thesis is to investigate if the trade defence measures need to be modernized and to assess the effects of the lesser duty rule for local producers.

The result of the research analysis showed that the commercial need of trade defence measures modernization for protection, because of the daily changing world. In addition to preserving the lesser duty rule, the EU should consider implement the restriction by establishing the measures.

Based on the analyses, the author made the following proposals:

1. Trade defence measures need modernization, considering the interests of all parties.
2. The implementation of the lesser duty rule requires detailed restrictions.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Business Europe, 2012. *Modernisation of Trade Defense Instruments*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://www.businesseurope.eu/sites/buseur/files/media/imported/2012-01315-E.pdf>

[Kasutatud 13.12.16]

Carta, C. & Morin, J. F., 2014. *EU foreign policy through the lens of discourse analysis: making sense of diversity*. Farnham; Burlington: Ashgate.

Carta, C. & Morin, J.-F., 2014. *EU foreign policy through the lens of discourse analysis : making sense of diversity*. Farnham; Burlington: Ashgate.

Euroopa Institutsioonidevaheline Stiilijuhend, 2011. *Euroopa Institutsioonidevaheline Stiilijuhend*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://publications.europa.eu/code/et/et-110100.htm>

Euroopa Komisjon, 2013. *Eur-Lex*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52013DC0191>

Euroopa Komisjon, 2016. *Eur-Lex*. [Võrgumaterjal]

Leitav:

http://ec.europa.eu/dgs/homeaffairs/doc_centre/borders/docs/1_en_autre_document_travail_service_part1_v3.pdf

Euroopa Komisjon, 2017. *Euroopa Kodanikualgatus*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/competences/faq?lg=et>

Euroopa Liidu Teataja, 2011. *www.eur-lex.europa.eu*. [Võrgumaterjal]

Leitav: [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:185:0001:0029:ET:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:185:0001:0029:ET:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:185:0001:0029:ET:PDF)

Euroopa Liidu Teataja, 2016a. *Eur-Lex*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32016R1036>

Euroopa Liidu Teataja, 2016b. *Eur-Lex*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32016R1037>

European Commission, 2016. *Anti-Dumping, Anti-Subsidy, Safeguard Statistics Covering 2016*. [Võrgumaterjal]

Leitav: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/january/tradoc_155243.pdf

European Commission, 2017. *Taxation and Customs Union*. [Võrgumaterjal]

Leitav: http://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/what-is-common-customs-tariff/taric_en

Executive Office of the President of the United States, 2017. *Office of the United States Trade Representative*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://ustr.gov/sites/default/files/2016-China-Report-to-Congress.pdf>

Gplus Europe, 2017. China's market economy status: Brussels getting cold feet over Washington's ghostly presence?. *Gplus Europe*.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2016. *Juhendkiri kaubanduskaitsemeetmete kohaldamise kohta*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://www.mkm.ee/et/tegevused-eesmargid/valiskaubandus/kaubanduse-kaitse>

Maksu- ja Tolliamet, 2016. *Juhendkiri kaubanduskaitsemeetmete kohaldamise kohta*.

[Võrgumaterjal]

Leitav: http://www.emta.ee/public/toll/juhendkiri_kaubanduskaitsemeetmed_18.04.20111.pdf

Maksu- ja Tolliamet, 2017. *Impordistatistika*, Tallinn: s.n.

Mueller, W., Nicholas, K. & Scharf, T., 2009. *EC and WTO Anti-Dumping Law a handbook, Second edition*. Oxford: Oxford University Press.

Riigikantselei, 2017. *Riigikantselei dokumendiregister*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT002E28B2?open&xsl=true>

Riigikantselei, 2017. *Vabariigi Valitsus*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://valitsus.ee/et/uudised/valitsuse-30317-istung-kommenteeritud-paevakord>

World Trade Organization, 2016. *Understanding the WTO - Who We Are*. [Võrgumaterjal]

Leitav: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/who_we_are_e.htm

World Trade Organization, 2017. *World Trade Organization*. [Võrgumaterjal]

Leitav: https://www.wto.org/english/tratop_e/adp_e/adp_info_e.htm

Välisministeerium, 2011. *Kaubanduskaitsemeetmed*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://www.vm.ee/et/kaubanduskaitsemeetmed>

Välisministeerium, 2014. *WTO ja GATT läbirääkimiste voorud*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://www.vm.ee/et/wto-ja-gatt-labiraakimiste-voorud>

Yoders, J., Reisman, L., Heinsmann, N. & Bereozowsky, T., 2016. *Metal Miner*.

[Võrgumaterjal]

Leitav: <https://agmetalmminer.com/2016/12/30/china-market-economy-status-debate-explained/>